

Tiêu Diệt Hay Thu Hút Và Hợp Nhịp?

Tác Giả: Trn Gia Phng

Thứ Ba, 15 Tháng 11 Năm 2011 06:33

Nói cách khác, Đợi Vị t không tiêu diệt Chiêm Thành, mà đã thu hút Chiêm Thành về phía mình và ngược lại Chiêm đã hợp nhịp vào dòng sông Vị t.

Lời ngỏ và lời: Tôi nhận được e-mail của champaka1999@aol.com gửi bài “Trên lời cho Trn Gia Phng về “Ngỏ lời Vị t không tiêu diệt ngỏ lời Chăm”. Tôi quyết định không trả lời. Tôi tôn trọng lòng yêu nước của Po Dharma. Tuy nhiên, sau đó tôi nhận được bài ngy từ nhũ u được gửi từ Hoa Kỳ, Pháp, Đức, đến ng thi h ý kiến tôi học yêu cầu tôi lên tiếng nhng đũ u Po Dharma viết. Tôi thấy từ nhũ t tôi đăng lời nguyên bản bài viết cũ của tôi, để được gửi đến cả hai phía, để cả bài của Po Dharma và để cả nhng chi tiết do tôi viết ra chứ không bỏ “đơn văn thi nghĩa” theo ngỏ lời phê bình, và có nhũ n xét cả hai phía, ý kiến để n văn phong của mình bên, để xem bên nào đang “viết thi u thuyt lịch sử” (lời Po Dharma). Bài ngy trích từ sách Nhng câu chuy n Vị t số tập 4, Toronto 2005, chng “Đng về phng Nam”, mục “IV: Tiêu diệt hay thu hút và hợp nhịp?”, tt. 39-51. Nếu được gửi nào muốn tìm hiểu toàn bài, thì xin tìm để trong sách và đũ n. Tôi xin cả mũ n để gửi thăm hỏi và cả mũ n Po Dharma đã qung cáo sách tôi cũng nhũ o cả hợp lời cho tôi trả lời và n để ngy.

Ngỏ lời Vị t đã được sinh sống tại vùng đất của Chiêm Thành và Thủy Chân Lạp tại các nước Phù Nam. Do đó, có câu hỏi đặt ra là phải chăng ngỏ lời Vị t đã tiêu diệt nước Chiêm Thành? Vấn đề này cần được xem xét lại dựa trên hoàn cảnh lịch sử Chiêm Thành, Đợi Vị t và Đông nam Á.

1.- NƠI TÌNH CHIÊM THÀNH

Ngỏ lời Chiêm gồm nhiều sắc tộc khác nhau. Trong mỗi sắc tộc, lại có nhiều thị tộc riêng. Nhng thị tộc này thị tộc khác tranh chấp nhau. Sách ghi nhận, riêng sắc tộc Chăm đã có nhiều thị tộc, mỗi thị tộc có cùng một họ và viết riêng. Hai thị tộc mạnh nhất là thị tộc Cây Cau (Kramukavamca) phía nam, vùng Panduranga (Phan Rang), và thị tộc Cây Dũa (Narikelavamca) phía bắc, vùng Indrapura (Đng Đng, Qung Nam).(1) Về sau, nhng sắc tộc và thị tộc này hợp nhất thành nước Chiêm Thành, nhng các thị tộc vẫn giữ được lập vị nhau. Đó là chũ a trên vùng rừng núi Trng Sơn và cao nguyên nam Trung ph, các sắc tộc Churu, Jarai, Raglai... luôn luôn tồn tại. (Cho đến nay, chũ a có chính quyền nào có thể đưa các sắc tộc trên cao nguyên này vào nếp hành chánh trung ương). Vì vậy thị chũ chính quyền Chiêm Thành không chặt chẽ, không có hệ thống duy nhất trung ương xuống địa phương.(2) Tuy nhiên bộ Chiêm Thành đã có nhng mô hình chia rẽ vì sắc tộc.

Thức xã hội Chiêm Thành về khép kín về phân chia giai cấp. Nhng giai cấp này có tính

Tiêu Diệt Hay Thu Hút Và Hồi Nhập?

Tác Giả: Trần Gia Pháng

Thứ Ba, 15 Tháng 11 Năm 2011 06:33

thäp cha truyän con näi nên có thä gäi là thä cäp. Giai cäp thäng täng lä và quý täc tuy thiäu sä, läi điäu khiän hai giai cäp thäng dân và tiän dân gäm đäi đa sä dân chúng. Giäi lãnh đäo näy lo bäo vä quyän läi riêng cho đäng cäp và täc hä mình, bät dân đi lính ra trän, xây đän đài, cung đän, các näi thä phäng linh thiêng, hän là lo cho đäi säng cäa dân. Quyän hành và kiän thäc văn hóa chä có tính cách täp truyän, không có tä chäc giáo đäc và thi cä đä tuyän läa nhân tài trong dân gian. Vì muän hän chä văn hóa giáo đäc cho riêng giai cäp lãnh đäo, nên tuy tiäp xúc rät säm väi ngä i Viät và ngä i Trung Hoa, nhà cäm quyän Chiêm Thành không du nhäp käng sän xuät giäy là vät đäng cän thiät đä phä biän văn hóa, giáo đäc và nhät là đäu truyän văn chäng, läch sä.

Viäc hän chä văn hóa và giáo đäc näy làm cho đa sä ngä i Chiêm chäm tiän, trình đä đäi chúng thäp, änh häng tai häi lâu dài cho Chiêm Thành. Vì ít đäc häc hay không đäc häc, dân chúng Chiêm Thành thäng bä chính quyän đäng thäi läi đäng trong công viäc riêng cäa chính quyän, không có đäu kiän thäng tiän đäi säng, nên ngä i dân cäm thäy không tha thiät rằng buäc väi chä đä mình đäng säng. Nhä väy, ngoài sä chia rä vì säc täc, xã häi Chiêm Thành còn bä chia rä vì thä cäp.

Vào cuäi thä kä 15, sau khi Lê Thánh Tông trä đäa Trà Toàn năm 1471, trong giäi lãnh đäo Chiêm Thành có trình đä, mät sä bä bät, mät sä bä trän ra näc ngoài, qua Chân Lạp, Mã Lai tän nä(3) Ngä i Chiêm còn läi nhä rän mät đäu, thiäu häng đän và lãnh đäo, nên Chiêm Thành càng bä chäm tiän và đä suy thoái.

Ngä i Chiêm Thành theo mäu hä, phä nä có nhiäu äu thä hän nam giäi. Khi tiäp xúc väi mät xã häi bên ngoài không phân biät giai cäp, mà läi träng nam, thì giai cäp tiän dân bä áp bäc cäa Chiêm Thành, hoäc nhäng ngä i đän ông Chiêm Thành thích tä do, sä có khuynh häng ngä vä theo häng bên ngoài. Cä hai đäu đó đäu bät läi cho chính quyän và xã häi Chiêm Thành.

Chính quyän Chiêm Thành thäng đäm quân đi chinh phät khäp näi. Trên đät liän, ngä i Chiêm đäa quân viän chinh Chân Lạp (Cambodia), Mã Lai, Đäi Viät và có khi cä Trung Hoa näa.(4) Chiän tranh, cäp bóc có thä xem là mät sinh hoät kinh tä, nhäng loäi hình kinh tä näy rät mäo hiäm, không có căn bän väng chäc täi chính đät näc Chiêm Thành. Nhäng cuäc viän chinh làm cho näc Chiêm kiät quä. Tài sän quäc gia bä vào viäc mua säm vũ khí, nuôi quân, khiän cho đät näc län bäi, nghèo khä. Khi đäng binh, nam giäi täng quân ra trän, sä thiäu ngä i làm nông, đät đai bä bä hoang, không ngä i cày cäy, chăm sóc ruäng vän.

Trên mät biän, ngä i Chiêm tä chäc nhäng đoàn cäp biän. Cäp biän Chiêm Thành là näi häi hùng mät thäi cho nhäng thäng thuyän trên biän Đông, tä Trung Hoa xuäng täi Indonesia. Khi đä quäc Hồi giáo vùng quän đäo Indonesia säp đä, các näc phäng tây làm chä nä Đä đäng và Thái Bình đäng. Thäng thuyän län cäa ngä i Âu Châu, trang bä súng äng täi tân, làm mät đä quyän läi cäa nhäng näc säng bäng nghä cäp biän väi nhäng chiäc thuyän nhä và vũ khí thô sä nhä Chiêm Thành.

Mät đäc đä mäc a ngä i Chiêm khác biät hän väi ngä i Viät là đi đän đäu, nhäng nhà lãnh đäo Chiêm thích xây đäng nhäng công trình kiän trúc, đän tháp quy mô vĩ đäi đä thä cúng thän linh, bät dân chúng đóng góp công säc cäc khä, và làm hao tän công quä cäa nhà näc, trong khi ngä i Viät läi chú träng chăm lo đäi säng thiät thäc cäa dân chúng, xây đäng tä chäc xã thôn

Tiêu Diệt Hay Thu Hút Và Hồi Nhập?

Tác Giả: Trán Gia Pháng
Thứ Ba, 15 Tháng 11 Năm 2011 06:33

váng mánh.

2.- CHIÊM THÀNH Bá TRá ĐáA

Vì tháng đem quân đi gây hán, nên Chiêm Thành bá các nác đái pháng đán đánh trá. Quân Chiêm cáp bóc tàn phá Chân Láp, thì lái bá Chân Láp cáp bóc tàn phá khi phán công. Các thánh đáa Chiêm Thành bá há háng hoác tiêu háy. Sau chián tranh, triáu đánh Chiêm Thành lái bát dân tái xây dáng thánh đáa. Riêng thánh tích Po Nagar, tác Tháp Bà ở Nha Trang, bá phá háy và trùng tu nhiáu lán, cho đán khi ngái Viát hián đán tá thá ká 17 mái đác yên án cho đán nay.(5)

Chiêm Thành ít nhát bá ngái Trung Hoa phá háy hai lán vào các năm 605 và 1282; ngái Java hai lán vào đánh cáp vào các năm 774 và năm 787; ngái Chân Láp (Cambodia) xâm chiám vào các năm 950, 1190, rái đá há tá 1203 đán 1220. Nháng sá kián trán đáy cho tháy ráng Chiêm Thành đã bá nhiáu nác khác nhau đán tàn phá tán gác rá tá sám, ká cá trác khi Ngô Quyán láp quác á nác Viát. Có thá nói, Chiêm Thành là nán nhán cáa chính tính hiáu chián cáa các nhà lãnh đáo Chiêm Thành.

Khi nác Viát giành lái đác láp năm 938, và càng ngày càng lán mánh, Chiêm Thành luôn luôn thân thián vái Trung Hoa và kiám cách tán công nác Viát. Không ká chuyán nác Viát trá đáa, chính sách náy sai lám á chá ná Đái Viát sáp đá, thì Chiêm Thành cũng không cháng đác Trung Hoa.

Đám đác biát là hai lán đáu tián Đái Viát tián vá pháng nam là hai lán do các vua Chiêm Thành tá nguyán dáng táng đát đái. Vua Lý Thánh Tông vián chinh năm 1069 chá cát đá n đánh biên giái phía nam chá cháa nghĩ đán viác chiám đát Chiêm Thành. Náu nghĩ đán viác chiám đát, thì sau khi chián tháng vá vang, nhà vua tá đáng buác đách thá phái nháng đát, chá không cán phái bát Chá Cá vá Thăng Long đá tráng phát. Sau Chá Cá đán Chá Mán. Cán láu ý là Chá Mán hoàn toàn tá nguyán táng đát năm 1306 đá làm quà cái công chúa Huyán Trân, chá Đái Viát không áp đát mát đáu kián nào đái vái Chá Mán. Viác Huyán Trân qua làm hoàng háu Chiêm Thành còn bá chính triáu đánh Đái Viát lúc đó phán đái.(6)

Ngái Chiêm Thành sau náy rát hánh đán vá nhán vát anh hùng Chá Báng Nga (Po Bin Swor, trá vì 1360-1390). Chá Báng Nga đã ba lán đánh chiám kinh đô Thăng Long vào các năm 1371, 1377, 1378. Tuy nhiên, chính vì huyáng sác dân đá đi chinh chián, chá không dùng sác dân đá xây dáng kinh tá, nên nác Chiêm ván không tián bá gái hán. Thêm vào đó, sau khi nác Đái Viát phác háng, các vua Đái Viát lái đem quân trá đáa. Nhà Há láy đát đán vùng Amaravati (vùng Quáng Nam), trong đó có thánh đáa Indrapura (Đáng Đáng, Quáng Nam), là mát thiát thái lán cho Chiêm Thành, nháng đáy cũng là mát cái giá trá lái cho nháng lán liên tác tán công Đái Viát cáa Chá Báng Nga trong 30 năm ông ta cám quyán.

Mát đái mác náu ý là nán kinh tá cáa Chiêm Thành đáa trán căn bán ngoái tháng. Chiêm Thành sán xuát nhiáu gia vá và háng liáu nhá quá, há tiêu, trám háng... Chiêm Thành có mát lác láng hái thuyán mánh, trao đái buôn bán vái các nác phía nam, nám đái sá kiám soát cáa các đá quác vùng quán đáo Indonesia. Tái vùng quán đáo náy, đá quác án Đá giáo Majapahit (thá đá trung tây Java) bao gám vùng Đông Nam Á, bát đáu suy vi tá thá ká 15,

Tiêu Diệt Hay Thu Hút Và Hồi Nhập?

Tác Giả: Trần Gia Phä

Thứ Ba, 15 Tháng 11 Năm 2011 06:33

nhäng chä cho đä quäc Hồi giáo Malacca trên bán đäo Mã Lai.

Thäng nhân Hồi giáo, nhät là ngäi ở Räp, kiäm soát con đäng buôn bán hä tiêu đäng tây, täc con đäng chuyên chä gia vä bäng đäng biän tä các näc phía đäng sang cung cäp cho các näc phía tây. Do änh häng cäa viäc buôn bán trao đäi näy, ngäi Chiêm Thành vän theo än Đä giáo, cũng chuyän häng theo Hồi giáo. Đä quäc Malacca säp đä vào cuäi thä kä 16, do sä xuät hiän cäa ngäi Tây phäng, nhät là ngäi Bồ Đào Nha và ngäi Hòa Lan. Do đä, viäc giao thäng bäng đäng biän cäa ngäi Chiêm Thành gäp bä täc.

Lâu nay, Chiêm Thành không mäy chú ý đän nông nghiäp, bäy giä muän quay läi nän kinh tä träng nông cũng không đä. Chính khi Chiêm Thành đäng suy thoái, gäp khó khăn ä trong cũng nhä ngoài näc, thì cũng là lúc tä chäc xã häi täi Đäi Viät đä väng mänh và đäng phát triän, nhät là lúc đä các chúa Nguyän đäng cän xây đäng Đäng Trong đä chäng các chúa Tränh ä Đäng Ngoài.

Đäi väi nhäng nhà lãnh đäo Đäi Viät biät lo xa, không có cái gì bäo đäm sä không tái điän chuyän Chä Bäng Nga, näu không làm cho Chiêm Thành suy yäu. Hành đäng gây hän tän công liên täc cäa ngäi Chiêm hay chính quyän Chiêm luôn luôn täo mät tình thä bät än thäng xuyên ä biên giäi phía nam Đäi Viät, khiän chính quyän Đäi Viät lo ngäi và tìm cách hóa giäi cä nguy näy. Chính quyän Đäi Viät không chä träng diät chäng, nhäng hä cän phäi triät hä läc läng chuyên quäy phá và đánh täp häu ä phía nam.

Có lä cũng nên thêm mät sä kiän đäc biät khá quan träng chäc chän làm cho các chúa Nguyän lo ngäi không ít, đä là vào cuäi thä kä 16, ngäi Chiêm Thành thäng buôn bán väi ngäi Bồ Đào Nha ä Ma Cao, thuäc đäa cäa Bồ trên đät Trung Hoa. Thäng thuyän Bồ Đào Nha hay ghé buôn bán trao đäi väi ngäi Chiêm ä các häi cäng Cam Ranh và Phan Rang.(7)

Do các lä đä, các chúa Nguyän cho thi hành chính sách dinh đän, đäa dân täi nhäng vùng đät Chiêm Thành chäa khai thác, mä mang cày cäy vùng đät mäi, säng hòa län väi ngäi Chiêm, canh chäng và bäo vä an ninh biên giäi. Chính sách dinh đän ä näc ta đä phát triän tä đäi nhà Tränh, khi các vua Tränh cho phép các hoàng thân, công chúa thäu nhäng nhäng ngäi nghèo đäi làm häng binh, đä väa làm ruäng väa đánh giäc. Chính sách näy còn đäc gäi là “ngä binh ä nông”, läy lính tä trong nông dân. Chính sách dinh đän là dùng dinh (doanh träi quân đäi) bäo vä và phát triän đän (đät đai), räi läy đän làm ra thäc phẩm đä nuôi dinh.

3.- NGäi VIät KHÔNG TIÊU DIät NGäi CHIÊM

Dân sä Chiêm Thành ít mà đät đai Chiêm Thành räng.(8) Ngäi Chiêm bä hoang đät đai không cày cäy, trong khi ngäi Viät đäng cän đät, nên ngäi Viät tä tä tiän xuäng khai phá đät đai đä sinh säng. Khi dân Viät đän khai phá, thì ngäi Chiêm quay qua tän công. Nhäng cuäc tän công näy trä thành lý do chính đáng cho ngäi Viät đánh trä. Sä đánh trä qua läi gây chät chäc đau thäng cho cä hai bên, chä không nhät thiät là chä bên näy, hay chä bên kia chäu tä vong. Có đäi u chäc chän trong läch sä bang giao Viät Chiêm, không bao giä xäy ra nän diät chäng nhä thäy đäc cä vài näc châu Âu. Năm 1467, vua Lê Thánh Tông ra länh cäm tät cä quan cũng nhä dân, công cũng nhä tä, không đäc dùng ngäi Chiêm làm nô tä. Ngày 16-11 năm kä mùi (1499), vua Lê Hiän Tông ban chỉ u chä theo đä “...tä nay trä đä, xä Quäng Nam không đäc cäp bät ngäi Man [chäng Chiêm] và mua bán làm nô tä. Ai vi phạm thì cho phép häu ty

Tiêu Diệt Hay Thu Hút Và Hợp Nhịp?

Tác Giả: Trần Gia Pháng

Thứ Ba, 15 Tháng 11 Năm 2011 06:33

håc xét trå tåi..."(9)

Triåt lý sång căn bån cåa ngå i Viåt là sång cùng våi ngå i khác và đång khác cùng sång våi mình, nên đång må đåc biåt là đåu khác såc tåc và tôn giáo våi ngå i Chiåm, ngå i Viåt sång chung lån lån våi ngå i Chiåm, luôn luôn tôn trång truyån thång và tôn giáo riêng cåa såc dân Chiåm, và ngå i Viåt không phá håy các đån đài cung đån hay thánh tích Chiåm Thành. Các đån tháp cåa Chiåm Thành đåc xây đång tå Quång Bình vào đån Bình Thuån đåc båo toàn chu đáo tå khi có så hiån đån cåa ngå i Viåt cho đån ngày nay. Nåu chå trång đåt chång, ngå i Viåt chång nhång tiêu diåt ngå i Chiåm, mà còn phá håy đån đài thánh tích Chiåm đå xóa đi toàn bå đåu våt nåc nåy.

Trång cå viåc tiåm tiån đång nhå cåa ngå i Viåt, ngå i Chiåm låi phån ång theo cách riêng: ngå i Chiåm không thích sång lån lån hòa đång våi ngå i Viåt, mà chå sång theo bån làng thå tåc riêng cåa mình. Chång nhång ngå i Chiåm sång cách biåt våi ngå i Viåt, mà chính trong nåi bå, ngå i Chiåm cũng sång theo tång bå tåc cách biåt våi nhau nåa. Lý do chính có thå vì giåi lãnh đå Chiåm muån giå bån såc văn hóa riêng, tåc hå riêng, và nhåt là vì så phân chia giai cåp cåa måi thå tåc khác nhau, không muån con em mình kåt hôn våi nhång ngå i khác thå tåc, và không muån ngå i Chiåm bå cuån hút theo văn hóa bên ngoài, nên ngå i Chiåm sång råt khép kín. Do đó, ngå i Viåt tiån đån đåu, ngå i Chiåm co cåm rút lui đån đó. Ngày nay, quan sát các thå tåc Chăm å Bình Thuån hay các thå tåc Churu, Raglai, Banhar, Jarai... å cao nguyên nam Trung phån, vån thåy xåy ra hiån tång quån cå riêng lå cåa ngå i Chiåm.

Cũng có lúc Chiåm Thành tiån đánh Đå i Viåt, nhå vào thå kå 14, Chå Bång Nga ba lån đem quân ra tån thå đô Thăng Long, nhång ngå i Chiåm låi không cång quyåt đòi låi đåt mà ngå i Viåt đã chiåm đóng. Måt nhà nghiên cåu gåc Chiåm Thành cho biåt rång theo quan niåm thån håc cåa ngå i Chiåm, måt khi đåt đai bå ngå i nåc ngoài (Viåt) chiåm đóng, thån cåa ngå i Chiåm không còn linh nghiåm, mà thån cåa nhång ngå i måi đån (Viåt) månh hån, phù hå cho nhång ngå i måi đån chå không phù hå cho ngå i Chiåm, nên ngå i Chiåm không muån đòi låi đåt đai, vì đòi låi å cũng không tåt.(10) Do đó, ngå i Viåt tiån đån sinh sång tåi vùng nào, thì ngå i Chiåm không đòi låi, không chång đåi đå khôå phåc, mà chåp nhån tình trång đã råi và bå đi vùng đåt khác. Thói quen nåy cåa ngå i Chiåm khuyån khích ngå i Viåt tiån mãi vì không gåp cuåc kháng cå nào đáng kå cåa ngå i Chiåm.

Måt hiån tång đåc biåt trong låch så Chân Låp (Cambodia) có thå giúp chúng ta suy nghiåm vå viåc suy thoái cåa Chiåm Thành. Tå i Chân Låp, đå i triåu đå i Suryavarman II (trå vå 1113-1150), quån thå cung đån đån đài Angkor Wat, Angkor Thom đåc xây đång tå i thå đô Angkor. Đây là đång nhå cao cåa nghå thuåt iån trúc Chân Låp và cũng là đång nhå cao cåa nån văn minh Chân Låp. Angkor bå vua Chiåm Thành là Jaya Indravarman IV tàn phá vào năm 1177. Sau đó, bå ngå i Thái tån công năm 1369, 1388, và 1431. Triåu đång Chân Låp liån đåi đô đån Phnom Penh (Nam Vang) năm 1434.(11) Tå đó, Angkor chìm hån vào bóng tåi, không måt ai biåt đån så hiån đån cåa ngôi đån nguy nga tráng lå nåy, cho đån hå bán thå kå 19, ngå i Pháp måi phát hiån ra Angkor Wat, Angkor Thom.

Xã håi Chân Låp lúc đó, khá giång våi xã håi Chiåm Thành vå nhiåu đång nhå : phân biåt giai cåp; giai cåp lãnh đång hiåu chiån, sån sàng nhång đåt cho nåc ngoài đå båo vå quyån låi cåa tåp đån lãnh đång; thiåu tå chåc giáo đåc đå phå biån văn hóa; không có så sách låu truyån håu thå. Do đó, khi giai cåp lãnh đång åu tú suy thoái, thì låi kéo theo så suy thoái cåa Chân Låp, chå không phåi do nguyên nhân nào tå bên ngoài, đån nåi måt hå thång kiån trúc đå så tång

Tiêu Diệt Hay Thu Hút Và Hồi Nhập?

Tác Giả: Tr&n Gia Ph&ng
Thứ Ba, 15 Tháng 11 Năm 2011 06:33

tr&ng cho n&n vẫn minh Chân L&p nh& Angkor, mà chính nh&ng ng& i dân Chân L&p cũng hoàn toàn quên lãng và b& hoang.

Tr& i v&n đ& Chiêm Thành, n&u không có cu&c Nam t&n c&a ng& i Vi&t, nghĩa là không có s& chung đ&ng bên ngoài, v&i tình tr&ng thích s&ng bi&t l&p c&a ng& i Chiêm (gi&ng ng& i Chân L&p), thì ph&i chẳng hi&n t&ng Angkor đã có th& x&y ra trên đ&t Chiêm? Và n&u ng& i Vi&t không có m&t k&p th&i, ph&i chẳng Chiêm Thành đã ph&i r&i vào tay các n&c ph&ng tây t& nh&ng ngày đ&u c&a phong trào th&c dân, nh& Philippines g&n 400 năm, ho&c Indonesia g&n 300? H&n n&a, s& không bi&t chuy&n gì x&y ra n&u n&c ph&ng tây đó ch& tr&ng th&c dân (tr&ng ng& i, t&c di dân đ&n đ&nh c&), theo ki&u & Úc hay & m&t vài n&c Phi Châu?

Đ&u sao, v&n có nh&ng đ& lu&n đ& i cho ng& i Vi&t v& s& suy thoái c&a Chiêm Thành. Th& nh&t, ng& i Chiêm ngày nay h&u nh& ít bi&t nguyên nhân th&c s& vì sao n&c mình b& suy thoái, mà ch& th&y ng& i Vi&t s&ng trên vùng đ&t cũ c&a t& tiên mình, đ&ra oán thán ng& i Vi&t. B&n nh&c “H&n Đ& Bàn” cho th&y rõ tâm s& n&y. “R&ng hoang vu, v&i l&p bao nhiêu u&t căm h&n thù. Ngàn gió ru, muôn ti&ng vang trong t&i tấm m&t mù. V&c kêu s&ng, bu&n nh&c đây bao lúc qu&t c&ng. Đ&n đóm v&ng, nh& bóng ai trong lúc đ&m tr&ng v&. R&ng tr&m cô t&ch, đ&o cao thác sâu, đ&i hoang su&i reo hoang v&ng cheo leo, ngàn muôn ti&ng âm, thánng năm bu&n ngân, âm th&m hòa bài h&n vong qu&c ca...”(12)

S& đ&u bu&n th&ng ti&c c&a ng& i Chiêm r&t đáng thông c&m, nh&ng nguyên nhân đ&a đ&n s& suy s&p c&a Chiêm Thành n&m ngay trong n&i b& Chiêm Thành ch& không ph&i do Đ&i Vi&t gây ra. H&n n&a, n&c Chiêm đ&u có m&t, đ&n đ&i cung đ&n v&n còn đó, ch& có chính quy&n theo ch& tr&ng phân bi&t giai c&p c&a thi&u s& lãnh đ&o, g&m gi&i quý t&c và tăng l& Chiêm suy thoái. Khi h&i nh&p vào xã h&i Vi&t, các đ&n đ&i c& tháp Chiêm ch&ng nh&ng không b& phá h&y hay tiêu diệt, mà còn đ&c b&o v& t&t h&n; bà con ng& i Chiêm đ&c bình đ&ng và có nhi&u đi&u ki&n h&c hành, thăng ti&n cu&c s&ng, h&n đ&i ch& đ& phân bi&t giai c&p c&a gi&i quý t&c Chiêm. Đó là ch&a k& chính sách &u đ&i dành cho ng& i Chiêm hay ng& i mi&n cao nguyên nh& đ&i th&i Vi&t Nam C&ng Hòa.(13)

Đáng ti&c là trong khi đó l&i có m&t s& ng& i Vi&t đã t& hào m&t cách quá đáng v& dân t&c mình, luôn luôn l&n ti&ng r&ng ng& i Vi&t anh hùng, “b&c c& Trung Hoa, nam di&t Chiêm Thành”, gây ra m&t m&c c&m t& tôn không đúng cách. Chính đ&u n&y càng làm cho bà con ng& i Chiêm Thành ph&n n&, gây thêm m&i chia r& gi&a hai dân t&c anh em. Có đ&u bu&n c& i là m&c c&m t& tôn n&y đôi khi l&i v&i bi&n thành m&c c&m t&i l&i, cho r&ng vì mình đã di&t Chiêm Thành nên ngày nay mình ph&i mang t&i t& tông, b& nghi&p ch&ng, và b& l&u đ&u tr& l&i. Th&m chí khi Vi&t Nam C&ng Hòa b& s&p đ& năm 1975, th&y c&u t&ng th&ng Nguy&n Văn Thi&u là ng& i Phan Rang, t&c x& Panduranga c&a Chiêm Thành ngày tr&c, có m&t giai tho&i vô căn c& đ&c lan truy&n cho r&ng ông Nguy&n Văn Thi&u là ng& i Chiêm Thành đ&u thai tr& l&i đ& tr& thù ng& i Vi&t (?).

Nh&ng đ& lu&n t& hai phía trên đây đ&u phát xu&t t& c&m quan l&ch s& b&ng b&t, ch& không đ&a trên nh&ng đ& ki&n khách quan c&a l&ch s&. Chiêm Thành suy thoái vì nhi&u lý do trong đó nguyên nhân quan tr&ng ti&m &n ngay trong t& ch&c xã h&i và chính quy&n Chiêm Thành, ch& ng& i Vi&t Nam không tiêu diệt Chiêm Thành. Nh&ng bi&n chuy&n l&ch s& Chiêm Thành cho th&y Chiêm Thành đã có nh&ng m&m m&ng suy thoái t& r&t s&m, và có th& nói chính vì Chiêm

Tiêu Diệt Hay Thu Hút Và Hợp Nhịp?

Trần Gia Phong

Ba, 15 Tháng 11 Năm 2011 06:33

Thành suy thoái mà cuộc nam tiến của người Việt đương và nhanh chóng, chứ không phải vì Việt Nam nam tiến mà Chiêm Thành suy thoái.

Phải chăng nhìn nhận trong việc tiếp xúc giữa hai sắc tộc Việt Chiêm, có thể xảy ra những lầm lỗi đáng kể sai trái của người Việt đối với người Chiêm, những đây chính là những hành vi cá nhân, chứ trong lịch sử Việt Nam, chính quyền Đại Việt hoàn toàn không thi hành chính sách diệt chủng đối với người Chiêm. Đó là điểm cần phải ghi nhận cẩn thận. Người Việt chủ động sống chung hòa bình với người Chiêm, trên vùng đất Chiêm Thành xưa, nay thành quê hương chung, tộc mình đất mình Trung ngày nay. Bằng chứng cụ thể là người Chiêm hiện vẫn sinh sống ở miền trung và nam Việt Nam, và những người Chiêm thuộc các sắc tộc Churu, Raglai, Banhar vẫn sinh sống ở vùng cao nguyên nam Trung phần.

Người Việt tôn trọng di sản văn hóa, tôn giáo của người Chiêm, không phá hủy, đừng chiếm gì đất đai thánh địa Chiêm, và nhất là tôn trọng quyền dân tộc thành những trung tâm riêng của người Chiêm. Văn hóa và văn minh Chiêm vẫn còn đó, ký thác và hợp nhịp trong dòng văn hóa và văn minh Việt, đừng thổi phồng nên sắc phong phú mới cho văn hóa chung giữa các sắc tộc anh em trên đất nước Việt Nam. Những điệu múa cung đình Huế, những điệu hò Nam ai, Nam bình, những bản nhạc như “Hòn Đồi Bùn” của Xuân Tiên, những lời thơ trong Điều Tàn của Chế Lan Viên, là những ví dụ điển hình về sự pha trộn của văn hóa Chiêm Thành trong văn hóa Việt Nam.

Chúng ta thấy, nhiều người Việt còn chia sẻ, tin theo những tin đồn của người Chiêm, như thánh mẫu Thiên Y A Na hiện đang được thờ phụng tại Tháp Bà (Nha Trang), hay điệu Hòn Chén tộc người Ngự Trăn (Huế). Điệu này là điệu cúng hàng năm của triều đình nhà Nguyễn, nhất là triều đại vua Đồng Khánh (trị vì 1885-1888). “Cho đến nay, người Việt quanh vùng [Tháp Bà Pô Nagar], cứ ngày rằm, mừng mốt, hoặc khi có chuyện riêng gì đó, đều lên Tháp Bà thờ phụng, cứ xin Bà phù hộ đỡ trì. Trên chân núi Tháp Bà, bên bờ sông Nha Trang, có hơn một xóm của những người làm nghề cung văn, nghề công, múa bóng chuyên nghiệp theo những xuyên phá vỡ các nghi lễ dân gian tại Tháp Bà. Xóm đó được gọi là xóm Bóng.”(14) Người Việt còn chú ý những văn hoá Chiêm Thành về nghi thức hôn nhân, ca dao, truyện cổ, âm nhạc, ca vũ, trang phục, thức ăn... Như thế, có thể nói văn minh Việt còn, thì văn minh Chiêm Thành cũng tồn tại.

Nói cách khác, Đại Việt không tiêu diệt Chiêm Thành, mà đã thu hút Chiêm Thành về phía mình và người Chiêm đã hợp nhịp vào dòng sông Việt. Cả hai đã cùng tồn tại cho đến ngày hôm nay và chắc chắn mãi mãi về sau. Sự tồn tại của sắc tộc Chiêm Thành và văn hóa Chiêm Thành trong đời gia đình Việt Nam là một đóng góp quý báu thật đáng trân trọng. Rất mong người Chiêm và người Việt cùng nhau nhận thức lịch sử bang giao giữa hai dân tộc anh em trong quá khứ một cách khách quan, đừng bị quan cũng những những hãnh tiến, đừng để cho nhau, đừng cùng đoàn kết, phát huy những nét hay đẹp của văn hóa Chiêm Việt, và những điều mới mẻ tiếp nối lại tiếp sáng chung cho đất nước. (Trích Những câu chuyện Việt số tập 4, Toronto 2005, chương “Đời sống và phong tục Nam”, mục “IV: Tiêu diệt hay thu hút và hợp nhịp?”, tt. 39-51.)

TRẦN GIA PHONG

(Tháng 11-2011)

CHÚ THÍCH

1. Dohamide và Dorohiem, Dân tộc Chăm tộc s, Sài Gòn: 1965, tt. 21-22.
2. Po Dharma, “Góp phần tìm hiểu lịch sử Champa”, Champaka số 1, California: International Office of Campa, 1999, tr. 13.
3. Pierr-Bernard Lafont, “On the Relations Between Champa and Southeast Asia”, trong sách Proceedings of the Seminar on Champa, Southeast Asia Community Resource Center (viết tắt SACRC), California: 1994, tr. 72.
4. Dohamide và Dorohiem, sđd. tr. 44.
5. Tháp này đã tàn phá bởi người Java năm 774, người Chân Lạp năm 945, và người Chân Lạp tiếp tục tàn phá vào cuối thế kỷ 12, những người Chăm năm 1653, khi Hùng Vương lập vùng này cho đến nay, tháp Bà chông nghênh đức gìn an toàn mà còn đức trùng tu của Phan Thanh Giản (1796-1867), thế kỷ 19 của vua Tự Đức (trị vì 1848-1883), đã thâm nhập những truyền thuyết phong ghi lại trong tấm bia mà ông cho dựng đây vào năm Tự Đức thứ 9 (1856).
6. Ngô Sĩ Liên, Đại Việt Sử ký toàn thư, bản dịch của NXB. Khoa học Xã hội, Hà Nội: 1993, tập 2, tr. 90. Vì triều đình phẫn nộ, nên tuy thế kỷ hoàng Trần Nhân Tông hạ gục Huyền Trân cho Chăm Mân trong cuộc gặp gỡ năm 1301, nhưng mãi đến năm 1306, cuộc hôn nhân mới diễn ra. Lúc đó, việc này bị phản đối vì quan niệm phân biệt chủng tộc hẹp hòi của triều đình.
7. Pierre Bernard Lafont, “On the Relations Between Champa and Southeast Asia”, SACRC, sđd. tr. 73.
- 8.
9. Toàn thư, bd. tập 3, tr. 20.
10. Ý kiến của tiến sĩ Po Dharma, giáo sư người Chiêm Thành, chuyên viên về Chiêm Thành làm việc tại Trường Đại học Đông Bắc Canada, trong cuộc gặp gỡ ngày 13-12-1999 với người viết tại Toronto. (Người viết đã được sự đồng ý của tiến sĩ Po Dharma viết lại ý kiến này khi nào có điều kiện.) [Chú thích thêm: Người viết đăng lại nguyên văn bản in năm 2005. Tuy nhiên vào tháng 11-2011, tiến sĩ Po Dharma mới viết bài phê luận về việc này. Sự phê luận này cũng chỉ mới phê luận về việc ghi chép thích sự kiện không đòi hỏi đi kèm, còn sự kiện không đòi hỏi đi kèm rõ ràng là đã xảy ra trong quá khứ, không phê luận đức. Ví dụ Chăm Bàng Nga ba lần ra đánh Thăng Long, cướp của rồi trở về, chỉ hoàn toàn không đòi hỏi hay chiếm lại những phần đất đã mất.]
11. Encyclopaedia Britannica, vol. 4, U.S.A. 1972, xem chương “Cambodia”, phần “History”.
12. Lời mở đầu của cuốn sách “Hồi Nhập” của tác giả Xuân Tiên.
13. Thời Việt Nam Cộng Hòa, chính phủ có riêng một bộ trung tâm, và mọi tổ chức cao nguyên có một ty chuyên phụ trách về các sắc tộc ít người.
14. Ngô Văn Doanh, Tháp Chăm Champa, Sự thật & Huyền thoại, NXB. Văn hóa Thông tin, Hà Nội, 1994, tr.143.